

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România şi streindtate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei.

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacţia şi administraţia: Strada Prundului Nr. 15. Inseratele se primesc la administraţie. Preţul după tarif şi învoială Manuscrisele nu se înapoiază. TELEFON Nr. 226.

Reorganizarea vieţii religioase

— Vestii bune dela Blaj. —

În „Unirea“ citim număr de număr dări de seamă despre rezultatele colectelor pentru Orfelinatul din B.aj, despre puternicul ecou al glasului de chemare venit de acolo, de unde întotdeauna am aşteptat să ne vină tot binele. Minunatul gest al bunului nostru mitropolit şi a sfat răsunetului cuvenit pretutindeni. Pungile crufătorilor Români se deschid larg, lacrimile mliilor de orfani au înmuiat acum chiar şi inimile cele mai împietrite. Instituţiunea umanitară ce se va deschide acolo la toamnă va vesti în toate timpurile că a fost odată un mitropolit cu inimă mare românească, înţelegător al vremilor, că Blajul îşi are şi acum oamenii lui mari, căci mari trebuie să fie aceia cari au putut să pună în mişcare stâncile şi văile întregului ţinut locuit de Români din iubita noastră patrie.

Suntăm în măsură să vestim însă acum şi altă solie bună dela Blaj. Acelora, cari au urmărit activitatea Blajului dela începutul războiului încoace, nu le a scăpat din vedere tendinţa Blăjenilor de a pregăti în tăcere terenul pentru reorganizarea întregii vieţi religioase a Românilor uniţi, după război. Acum se pregătesc toate, toate, pentru-ca după-ce mândrii noştri otaşi vor veni acasă, să se înceapă munca înteiită pentru ridicarea bisericeii, neamului şi a patriei.

Aşa acum în zilele din urmă Consistorul din Blaj a trimis fiecărui preot un proiect de reorganizare a tuturor societăţilor religioase de femei din întreaga arhidieceza. Preoţii vor fi datori să-şi deie opiniunea în scris despre acest proiect, după care apoi comisiunea emisă spre acest scop va stabili textul definitiv al proiectului de statute.

Reuniuni de femei cu caracter religios s'au înfiinţat de mult pe lutreg teritorul arhidiecezei. Mai ales a luat avânt mare înfiinţarea acestor fel de Reuniuni dela 1906 încoace. Clericii de atunci au în-

fiinţat o Reuniune a Sf. Marii, în scopul întăririi sentimentului religios. Legiţi în viaţa publică, aceşti clerici însufleşiţi au înfiinţat astfel de reuniuni şi în parohiile lor, ba exemplul lor a fost urmat şi de preoţii bătrâni, aşa încât numărul acestora azi trece de două sute şi ar fi şi mai mare desigur, dacă n'ar fi intervenit războiul. Încă la 1906 s'a contemplat centralizarea cu timpul a acestor Reuniuni, ca să aibă o organizaţie unitară, cu scop unitar şi cu plan de acţiune unitar. Estimp ar trebui să-şi serbeze Reuniunea clericilor iubileul de zece ani. În locul serbărilor mari, cu vorbe multe şi paradă multă, vine însă această dispoziţie înţeleaptă a Consistorului din Blaj, care duce la realizare visul visat acum zece ani. Iată, cel mai strălucit iubileu!

La Blaj se va înfiinţa o Reuniune centrală, care va da direcţia celorlalte Reuniuni, cu care va fi în continuă legătură. Se va susţine o revistă religioasă populară şi se va înfiinţa un atelier cu ornate bisericeşti, care va fi susţinut din partea Reuniunii. Şi alte instituţiuni religioase umanitare se proiectează, cari toate vor servi spre ridicarea culturală — religioasă a neamului, între cari şi instituţiuni de creştere.

Aceste toate sunt lucruri cari umplu sufletul omului de cel mai mare optimism şi mândrie. Întotdeauna am aşteptat dela Blaj lucruri frumoase şi în aşteptările noastre — o spunem asta cu multă mândrie — nu ne-am înşelat niciodată. Ce perspective frumoase se deschid în viitor şi pe urma acestei acţiuni importante a Blăjenilor! Femeia română, care acum e isovorul nesecat al lacrimilor — îşi capătă de-aci încolo locul ce i-se cuvine în viaţa religioasă — culturală a neamului.

Reuniuni de femei am avut şi până acum, e adevărat — şi roadele activităţii lor au fost binecuvântate, au contribuit şi ele în mare măsură la propăşirea pe toate terenele a neamului, care în totdeauna trebuie să fie recunoscător acelei mâni de femei care s'a pus în serviciul lui. Dar nu trebuie să uităm un lucru şi anume, că aşa

cum au fost până-acum organizate femeile, n'au putut să îmbrăţişeze toate chestiile mari, cari se pot rezolvi cu concursul lor. Şi nu numai atât, dar în organizaţiile de până-acum n'au putut să încapă toate femeile române, nici măcar doamnele, necum să încapă şi bravele noastre ţărance. Fiind organizate aproape numai femeile dela oraşe mulţimea preoteselor, dascăliţelor, femeile şi fetele intelectualilor de pe sate aproape în totalitatea lor au rămas departe de mişcările naţionale — culturale a femeii române. Acum li-se dă şi lor terenul cuvenit de activitate. Dama dela sate se vor pune în frunte şi vor organiza ţărancele în reuniuni de femei, cari toate având o conducere centrală şi unitară dela Blaj, îşi poate oricine închipui ce vor să însemne pentru viitorul neamului.

După război munca noastră pentru ridicarea neamului trebuie să fie îndoită. În apărarea vitejească a patriei noastre am pierdut mulţi fii bravi, cari şi înainte de război au fost fala neamului şi lipsa cărora o vom simţi multă vreme. Cine va potoli lipsa adânc simţită a lor, dacă nu femeile organizate unitar în scopul de a contribui la înălţarea neamului?

Toate aceste consideraţii ne fac să salutăm cu multă bucurie frumoasa hotărâre a Consistorului din Blaj şi nu numai atât. Pentru-ca munca să fie desăvârşită, credem şi aşteptăm ca hotărârea Blăjenilor să fie imitată şi de celelalte Consistoare ale noastre de ambele confesiuni.

Septimiu Popa.

Pericolul american. Ziarul francez „La Dépêche“ scrie un senzaţional articol în care se spune:

„Pe ruinele Europei America se îmbogăţeşte imens. Aurul de care dispune până acum şi a cărui valoare trece de 13 miliarde, este aproape egal cu cantitatea de aur ce o posed Germania, Austro-Ungaria, Rusia, Franţa şi Angliera împreună.

Acest enorm rezervor metallic îi asigură Americii formidabile avantajii în luptele economice mari de mâne. Un trust s'a alcătuit de-

nitiv pentru crearea unei flote comerciale americane colosale, care să ia cu succes lupta de concurenţă cu fotele germane şi engleze. Comerţul maritim francez şi englez să vede în faţa unui înfricoşat adversar. Chestiunea merită încordată atenţie şi o ageră pătrundere.“

Operaţiunile militare germane.

Buletinul oficial pe ziua de 15 Mai.

Pe câmpul de operaţiuni dela vest.

În mulţi sectori ai frontului activitatea de artilerie şi de patrulare a fost de ambele părţi vie. Incercări ale duşmanului de a recuceri noua noastră poziţiune dela *Hulluch*, intru cât nu au eşuat în focul artileriei noastre, le-am înăbuşit în luptă de apropiere.

În regiunea râului *Maas* au fost cu uşurinţă respinse atacurile Francezilor la marginea vestică dela *„Morte Homme“* şi în pădurea *Caillette*.

La ost şi sud-ost şi pe Câmpul de operaţiuni din Balcani.

Nu s'au petrecut evenimente mai importante.

Convenţie comercială austro-ungară-română.

— Un comunicat semi-oficial. —

Biroul telegrafic ungar comunică următoarele cu data de 15 Mai:

Între Austro-Ungaria şi România s-a încheiat de curând o convenţie, analogă celei germano-române, privitoare la schimbul reciproc de mărfuri.

Această convenţie are de scop promovarea şi facilitarea circulaţiei comerciale între Monarhie şi regatul învecinat precum şi realizarea transitului reciproc de mărfuri.

Tratativele în curs pentru esecutarea acestei convenţii, vor fi în curând terminate.

În jurul păcii.

America pentru mijlocirea păcii. — Amicil „neutraii“ ai păcii.

Ziarul „Hanoversehe Courier“ comunică din Geneva:

Ziare pariziene publică telegrame din Newyork, din cari rezultă dorinţa generală a Americii pentru restabilirea păcii. Chiar şi ziarul anti-german „Newyork Herald“ reproduce un articol din „Eveningpost“ în care se vorbeste de dorinţa Americii de-a contribui la restabilirea unei păci apropiate.

„Frankfurter Zeitung“ comunică din Copenhaga:

Secretarul consiliului anti-războinic olandez, Berg, va sosi zilele viitoare la Copenhaga, pentru a promova mai întâi aci apoi în Svedia şi Norvegia ni-zuinţele sistematice pentru restabilirea păcii.

Comunicatul Höfer.

Buletinul oficial pe ziua de 15 Mai.

În nordul monarhiei şi pe Câmpul de operaţiuni din Balcani.

Pe aceste fronturi situaţia o neschimbată.

La graniţele italiene.

Eri după amiazi s'a dezvoltat pe mai mulţi sectori o activitate vie de artilerie, care continuă încă şi azi. Peste noapte aviatorii noştri au aruncat bombe la *Montafone*, pe fronturile dela *Adria*, asupra gării dela *Cervignano* şi asupra altor stabilimente însemnate militare. Toate avioanele s-au reîntors neatinse înapoi. La vest dela *San Martino* infanteria noastră a alungat pe duşman din tranşeele sale înaintate şi a respins mai multe contra-atacuri.

Ieşirile Italianilor desăşu rate la nord dela *Monte san Michele* au eşuat.

Oraşul *Görz* a stat seara sub foc. Trupele noastre au pătruns şi la nord dela capul de pod dela *Tolmein* în mai multe locuri în tranşeele italiene.

General de divizie *Höfer*, locu-şitorul şefului de stat magor.

Prim-ministrul Tisza în Sârbia.

Biroul tel. ungar comună dă Belgrad: Prim-ministrul Tisza a sosit Duminecă în Sabac. La graniţa a

N. Gane.

Aliuţă.

III.

Doau ore stătură aşă în aşteptare... când deodată omul din ciopotniţă prinese să sune. El sări un colb pe muchea dealului învecinat, şi puţin după aceea numără tresprezece înşi călări cari se iviră pe muche uoul câte unul şi se coborau acum pe drumul ce ducea la curte.

Un fior trecea prin înămile tuturor. — Copii, ţineţi-vă bine, strigă Aliuţă străjerilor, şi se frământau de neastâmpăr, Alah e cu noi!

Mulţi erau acum cu toţii şi cu ochii aţintiti asupra dealului învecinat, de unde venea primejdia, iar după câteva minute puturăm vedea şi noi cei din ogradă cum se coborau haiducii la pas liniştit, cântând, par'că veneau la masă mare. El se opriră un moment dinaintea oraşului unde Bujor li cinsti cu câte un pahar de vin, apoi porniră din nou spre curte.

Acum se trecuse de şagă; aveam să dăm piept cu hoţii; să împuşcăm într'ânşi; să fim împuşcaţi de dâncii; şi câtî din noi aveau să moară? şi câtî să scape?.. Iată întrebarea ce şi-o

punea fiecare, întrebare groznică ce o vedeam zugrăvită cu culorile spaimii în faţa tuturor. Iar eu, care, o oră mai înainte, făcusem atâta ispravă cu toaca iataganului lui Aliuţă, simţil acum că mi se tale picioarele, şi fără voie mă apropiat de tata. Tata era galben ca ceare, tăcut şi în aşteptare; s'ar fi zis că-şi numără băţăile inimii; străjerilor de asemenea nu le era îndemân. Ceea ce-i turbura cu desăvârşire era neliniştită linişte cu care veneau hoţii asupra lor par'că nici nu le păsa că sunt 60 de oameni gata să-i primească cu coase şi cu topoare. În acelaş timp ciopotul suna mareu a restricţie, şi cu atât mai mult suna, cu cât haiducii se apropiau. Par'că vesteau ceasurile morţii.

— Ah! Iată!.. Iată!.. scesece! Ajuns dinaintea bisericeii, Bujor deodată se opreşte la la ochi pe ciopotar şi!.. Doamne ce văzu! În momentul în care trăsni arma, văzui pe nenorocitul ciopotar căsând de-a roata la aer dîo înălţimea turnului, cum ar cădea o ţărău din vârful unui plop.

În acelaş moment spaima răsbîtu cu luţea fulgerului în înămile tuturor, o spaimă strâncă, nelinişită, spaima morţii care întonecă mintea şi îngheaţă sângele în vine, şi într-o clipă toţi străjerii, atât cei dela poartă cât şi cei din preajura casei aruncară la pământ cio-

megile, coasele, topoarele şi care'a cotro prinseră să fugă ca nişte nebuni, nevoind să mai ştie de glasul tatălui meu şi al lui Aliuţă, cari căutau să-i stăpânească.

Iar când cei dolsprezece haiducii călări, împestrîtaţi cu găitane şi cu puştile pe umăr, se arătară în dreptul porţii, nici o suflare de om nu mai era în curte afară de noi şi Aliuţă.

Atunci, păşiţi de toţi, intrarăm în casă ca în ultimul loc de scăpare, iar Aliuţă închise uşa cu zăvoal. Momentele erau înfricoşate. Auziam împejurul nostru glasul haiducilor, zăngănitul armelor, sforăitul căilor, iar peste toate glasurile şi toate sunetele domnea glasul lui Bujor, care făcea rănduială între haiduci.

— Spargeţi uşa! strigă el. Deodată auzi lăvitură unui topor ce se înlipse la uşe, apoi auzi a doua şi a treia lovitură urmate de mai multe alte cari răsunau în înşişi înămile noastre. Dar în acelaş timp auzi aleseleşi lovituri şi la uşa din dos, în at eram acum cuprinşi din două părţi şi fără nici un mijloc de scăpare.

De ce însă prim jlia se făcea mai mare de ce Aliuţă se îmbărbăta mai mult. Cu iataganul în mână, el sta la crăpăturile uşii, gata să reţeze capul

celui dintălu ghiaur ce s'ar ivi; dar nici unul nu se ivi; numai topoarele curgeau ca ploaia, până când uşa tân-dărită căzu cu totul din tărăni. Atunci Bujor se întăni faţă'n faţă cu Ali. Îl recunoscut dintre toţi, fiindcă el era cel mai înalt, mai chipos şi mai fi-oros.

— În lături ghiujule, strigă ho-ţul!..

— În lături tu căine răspunse Ali, repezind iataganul asupra capului lui Bujor, însă fierul turcului întâini fierul hoţilor şi ambele scăpărară de luţea loviturii. El stătură apoi o minută şi se priviră în ochi. Hoţul avea faţa crudă, dar despreţuitoare a unui om ce nu-i vine să se pule la luptă cu'n protivnic atât de bătrân, iar aceasta nu mai era Aliuţă cel bun, pe genunchii cărui săream noi ca nişte veveriţe. Era zis în legea lui să apere cu pieptul casa ce-l adăpostise, şi toate paterile din tinerete, toată sălbătecia lenicerească li revenise ca prin farmec. Drept sta el acum ca lumânarea, hotărât, ameninţător, cu fruntea încrăţită cu dinţii înleştaţi şi se uita şi chib-zuia unde să lovască din nou.

— Aşa te vreau, turcule, zise Bujor; de-acum cu mine la luptă dreaptă! Iar voi, adăose el tovarşilor săi, stăţi

şi priviţi cum căpitanul vostru ştie să pedepsească obrăznicia unui turc.

— Aici în pragul uşei am să-ţi săp groapa, răspunse Ali; şi lupta cum-pătul şi încălără. Bujor îşi păstra cam-pătul şi lovea cu măsură, pândind toate apucăturile protivnicului său, iar mânia turcului mergea tot crescând, şi mişcările lui, din ce în ce se luţeau, par'că puteri nouă curgeau necontenit în vinele lui. Dela o vreme însă armele lor nu se mai ciocneau, nu mai scăpărau, ci, lipite, înceăcite alergau împreună, când în dreptul pieptului, când în dreptul ochilor, când deasupra capului, întocmai ca doi fulgeri îng-mănaşi.

Hoţii, cari intraseră acum în casă priveau lupta cu braţele încruciate, siguri fiind de mai înainte de izbânda căpitanului, iar noi galbeni, înarmu-riţi, aşteptam cu tremur minuta hotărâtoare, fiind de asemenea siguri de mai înainte că oricum se va sfârşi lupta, tot rău va fi pentru noi. Când de-odată turcul desprinzându-şi arma de arma duşmanului său, făcu un pas îndărăt, deschide nişte ochi mari peste măsură, strigă: «Alah!» şi ca un tigru însat de sânge se aruncă asupra lui Bujor.

Un frământ trecut prin rândurile hoţilor!.. Atunci!.. O! spaimă! O! urgie!

Români, subscrieţi la al 4-lea împrumut de război!

oat primit de guvernatorul general militar, contele Salis-Sevis. Din Sebac Tisza a plecat la Valjevo.

Adunarea generală a „Albinei“.

— Urmare. —

Recunoscând necesitatea, direcțiunea s'a ocupat cu chestiunea reformelor administrative și organizatorice, pregătind proiecte pentru modificarea statutelor și regulamentelor Institutului, cari le va prezenta adunării generale la timp potrivit.

Cu părere de rău Vă aducem la cunoștință, că în cursul anului 1915 a renunțat la mandatul de membru al consiliului de administrație d-l președinte Alexandru Lebu, din cauza vârstei înaintate și mai mult din cauza stării sale sanitare. Domnul A. Lebu a făcut parte din direcțiune dela adunarea generală din 1892, a fost un timp vice-președinte, apoi președinte al direcțiunii, împlinindu-și înămplinirea totdeauna cu mult tact și interes pentru afacerile Institutului. Ținând seamă de dorința d-lui A. Lebu Vă rugăm să luați la cunoștință mulțumirile sale pentru încrederea cu care l-ați onorat alegându-l de mai multe ori în direcțiune.

Tot din motive sanitare a renunțat la mandat și dl membru Ilie Trăilă, avocat în Vârșeț prin scrisoarea din 6 Aprilie 1916.

Di Trăilă a făcut parte din direcțiune dela adunarea generală din 1901, și a fost totdeauna un sprijinitor al intereselor Institutului nostru.

În fine a renunțat la mandat dl Antoniu Mocsonyi, ales membru al direcțiunii în adunarea generală din 15 Maiu 1915.

Dar pe lângă aceste renunțări din direcțiune ne este dat să aducem la cunoștința adunării generale trecerea la pensune, întâmplată la sfârșitul anului 1915 la cerere proprie, a directorului executiv, a d-lui Partenie Cosma, despre care putem afirma, că întreagă viața și-a dedicat-o intereselor Institutului nostru. Timp de 30 ani a condus dânsul cu devotament și energie afacerile Institutului, după ce mai înainte 8 1/2 ani fusese avocatul lui.

Progresele frumoase realizate de Institut în acest interval se pot ușor evidenția, dacă comparam bilanțul anului 1885, cu cel al anului 1915.

Capitalul propriu de atunci de K 600.000 a ajuns astăzi la K 0 mil., fondurile de rezervă s'au uroat dela K 125.000 la K 2-63 mil. iar activa totală dela K 66 mil. la K 46-7 mil.

Aceste succese sunt în cea mai mare parte meritul directorului executiv, ale d-lui Partenie Cosma, care și pe alte terene ale vieții noastre publice a dezvoltat o activitate din cele mai fecunde.

«Incorrigibili». Sub acest titlu, ziarul »L'Independance Roumaine« oficiosul guvernului, vorbind de opera de agitație a d-lor N. Filipescu și Take Ionescu scrie între altele:

«Fără a se îngrijii de partidul care l-au ridicat la locul de cinste, ei nu conțenească de cât atunci când au reușit

să-l îmbrăcătească, să-l alăbească prin certuri interne, făcând dintrun partid puternic, mai multe grupuri fără viçoare și fără energie. El continuă opera lor de agitație, de intrigă și de distrugere și astăzi arând, șefi ai fracțiunilor politice, ar trebui să încerce a exercita alurea activitatea lor. Numai că de astădată, lucrul e mai grav.

Opera nefastă nu distruge numai un partid politic ci atacă însăși țara; ea tinde a zgudu unitatea țării, la divizarea forțelor, la anihilarea mijloacelor atunci când țara va trebui și va putea lua o hotărâre. Sub masca patriotismului, șefii federaliștilor agită împotriva țării arma cea mai periculoasă, visată vre-odată de dușmanii noștri...»

«Revoluției lată ce nădăjduesc marii noștri patrioți! Azi când, mai mult ca ori când spiritele trebuie să tindă către același scop, iar inimile să bată la unison, d-nii Take Ionescu și N. Filipescu visează lupta fratricidă!»

Din cercurile ententei.

Statele Unite și Anglia. — Japonia și ententa. — Chestia Irlandeză.

Biroul Wolff comunică din Newyork:

Informația, probabil oficială, despre intenția lui Wilson de-a trimite Angliei o notă cu privire la stadiul politicii sale de blocadă, e considerată în Washington de un fapt însemnat, deși nota se referă deocamdată numai la permisiunea trecerii de medicamente. Deasemenea se dă în cercurile diplomatice importanță intențiunii președintelui Wilson de-a relua discuțiile diplomatice cu Anglia, cari au cam pauzat între Statele Unite și Germania în timpul stadiului critic al răboiului submarin.

Agentura telegrafică din Petersburg comunică din Tokio:

Baronul Akto a ținut în Tokio un discurs întru apărarea alianței anglo-japoneze atîngând și relațiile ruso-japoneze. Akto e de părere, că pentru ambele imperii (Rusia și Japonia) o alianță sau un acord politic ar fi un avantaj. Japonia trebuie să acorde puterilor ententei orice ajutor pentru terminarea victorioasă a răboiului. La conferența de pace Japonia va proceda în acord cu Anglia, Franța și Rusia, dar ea nu se poate aștepta la mari avantaje, deoarece Japonia ia numai o mică parte la răboi și aceasta numai în orientul îndepărtat.

Din Rotterdam se comunică:

Călătoria lui Asquith în Irlanda e apreciată de presa engleză în colorii mohorâte. »Daily Mail« scrie între altele: Sucecția din Irlanda a avut un succes cu mult mai mare, decât se recunoaște în Londra, deoarece am pierdut un număr însemnat de ofițeri și soldați într'un timp când avem de pierdut puțini oameni și cu atât mai puțin ofițeri și când atenția guvernului a trebuit să se îndrepte dela conducerea răboiului la chestia irlandeză.

Guvernul are cinci crime pe suflet: Antwerpen, lipsa de muniții, Dardanelele, Kut-el-Amara și sucecția irlandeză. Guvernul n'a fost tras la răspundere până acum și zvezcii din ca-

binet pot comite greșeli după greșeli. Ce să se aleagă din toate acestea?

În același ton scrie și »Times« spunând, că chestia Irlandezilor nu se poate regula într'o zi. Mai bine e să nu se mai vorbească nimic de aceasta și să se interzică discuția publică a cauzelor, cari au produs sucecția.

Evenimente pe mare.

Budapesta, 15 Mai. În ziua de 13 Maiu după amiazi o escadră de hidroplane a bombardat cu sucec stabilimentele militare ale Valonei și ale insulei Saseno. Cu tot focul violent de apărare, hidroplanele s-au reîntors neatînse înapoi.

Comandamentul fotei.

Pro memoria.

Discurs funebru rostît la înmormântarea regretatului medic-colonel Dr. Ioan Popp, de părintele protopop Nicolae Togan.

Mai înainte de sfârșit pe nimeni să nu-l zici fericit, că în fiu săi se va cunoaște omul. Înț. lui Sirah, 11, 23.

Jalnică adunare! Numai zilele trecute avurăm tristul prilej să dăm pămîntului între regrete generale într'unul din satele noastre din marginea pe un distins fiu al neamului nostru, mutat dela noi în floarea bărbăției, care își închinase viața serviciului armatei și în vara anului 1914 plecase chiar în rang de vice-colonel ca comandant al unui batalion de gloțiști pe câmpul de luptă scaldat în sânge, dela nord, și iată că azi suntem nevoiți să fim martori cu inima cernită unei priveliști și mai dureroase. Suntem nevoiți să dăm pămîntului pe un alt prea vrednic bărbat, socotit cu drept cuvânt podoabă a neamului nostru, care în serviciul armatei, a dus o viață întreagă cu raze și devotament, prin distinsele sale calități personale a știut să ridice sus nămețul poporului din care a eșit, și să se avânte însuși pe scara ierarhiei militare la înălțimi, ce sunt rezervate numai caracterului integru, talentului și destoiniciei deosebite.

De, cu adevărat! În răposatul medic-colonel Dr. Ioan Popp, a cărui pierdere ireparabilă avem preadurerosul prilej să o deplângem astăzi, găsim întrunite într'o armonie fericită cele mai distoase însușiri sufletești, ce fac podoaba etnică a unui neam și îndeosebi podoaba neamului nostru. Caracter de creștin convins și neșovălnic, bunătate proverbială, afabilitate rară, inima deschisă a românului așezat și cinstit, sinceritate rară față de prietenii, credință neclintită către țeară și preainaltul tron, simț de datorie aplicat până la jertfrea de sine între toate împrejurările pentru binele de obște, hărnicie neobosită până la ceasul din urmă în folosul neamului, pe care l-a iubit cu ardore și fără gânduri rezervate asemenea marilor noștri bărbăți din vechia generație, — iată în ce lumină cuceritoare ni se prezintă mortul nostru, mortul neamului nostru.

Dar ce ne frapază mai ales, este mândra tradiție a vechilor grănițeri dela Năsăud, viteji apărători ai țării, ce o vedem străplântată printre însuși într'o expresiune izbitoră în fiu săi, așa, că mai rar se arată confirmat ca acum în deplina și bunul înțeles al cuvântului adevărul înțeleptului Sirah: »că în fiu săi se va cunoaște omul.«

Să deplângem noi, jalnică adunare un asemenea distins bărbat în aceste momente de durere covârșitoare, ori să ne fericim pe noi înșine, că dat ni-a fost să-l avem, să-l putem numi al nostru? Eu cred, că și una și alta. Să-l deplângem cu adevărat, deoarece pea curând ni-a fost răpit de moartea nemiloasă, prea curând vedem înfruptându-se și într'insul sentința Domnului rostită asupra strămoșilor noștri: »pămînt ești și-n pămînt te vei întoarce.«

În iubirea sa largă de neam el ne-a cuprins pe toți și el a fost al nostru, al tuturor. Să-l deplângem, precum îl deplâng copiii săi, dintre cari trei înși distincți în lupte crunte, erau așteptați să alerge dela fronturi asemenea apostolilor dela margini să dea ultimul onor preavrednicului lor tată. E mare durerea lor, și durerea aceasta o resimt și sufletele noastre, e mare de trebuie să se tânguiască de proucul: »Căzut-a, cumuna capului nostru, pentru aceasta s-a făcut durere; întristată este inima noastră, pent-u aceasta s-au întunecat ochii noștri.« (Plâng. ler. 5, 16—17)

Dar iarăși să ne întoarcem și să ne gândim cu gândul, că cașe a

întrunit în personalitatea sa distinsă atâtea podoabe sufletești, atâtea virtuți alese, ce formesă: cvintesența valorii unui bărbat, ca mortul nostru, însuși și-a deschis poarta împărăției, unde tronează fericierea de veș. Și chiar în înțelesul înțeleptului Sirah acum la sfârșit să-l zicem fericit, că rămâne cunoscut în fiu săi și în roadele muncii sale, și îndeosebi și el și noi să ne fericim pe noi înșine, că pe un asemenea părinte, pe un asemenea bărbat i-am putut numi al nostru.

Dar iată și câteva date fugare din viața plină de muncă și de rodnică hărnicie a celui-ce se duce dela noi și pe care îl deplângem cu drept cuvânt.

Medicul-colonel în retragere Dr. Ioan Popp e născut în comuna Bichigiu din ținutul falnicilor grănițeri ai Năsăudului de odinioară, unde văzî lumina zilei la 11 Octombrie 1844, și astfel ne părăsește în vârstă de 72 ani. E fiul fostului notar al acelei comune Grigore Popp, deci originar din o familie de intelectuali și din cele mai de frunte. Făcându-și studiile secundare în Bistrița și luând pe urmă bacalaureatul la gimnaziul din Năsăud, e primit în institutul »Josephinum« din Viena, unde aveau intrare numai tineri de mari nădejdi și din cei mai aleși, dedicându-se științelor medicale și obținând la 29 Iunie 1871 diploma de doctor în medicina universală.

Intrat în serviciu armatei ca medic militar, face campania sângeroasă reclamată de ocuparea Bosniei și Herțegovinei după răboiul romano-rusoturo. Strămutat după aceea la Sibiu, ca medic de regiment se căsătorește cu o aleasă odrasă din o familie românească de frunte din Rășinari, cu Constana Dancă, și din căsătoria aceasta, ce poate fi numită pe dreptul una din cele mai fericite, se născură, și se găsesc în viață cei patru feciori și o fată, ce-și jlesc acum pe bunul lor părinte, înaintat medic de ștabe, Dr. Ioan Popp e numit comandant al spitaului de garnizoană din Brașov, în care slujbă importantă petrecu 8 ani de zile. La 1900 e numit medic-colonel de clasa a II, iar la 1903 de clasa I, și după această carieră frumoasă, în parcursul căreia fu părtaș și prea înaltei distincții a Măiestrii Sa'e, obținând odată crucea de aur cu coroană, iar de atîdată medalia de serviciu militar, la cerere proprie fu trecut la binemeritata pensie și se strămută definitiv la cuibul vechii sale fericii caseice, la Sibiu.

Dar nu-l fu dat să se poată bucura aici timp mai îndelungat de vechia țihnă casnică, căci la 1911 îl părăsește pentru lumea vecniciei tovarășa sa de viață de o bunătate fără păreche. Pierderea unei asemenea soții îl zgudu adăun pe distinsul bărbat, dar nu se lasă înfrînt. Își căută și găsi mângăierea posibilă în copiii săi, de o creștere din cele mai îngrijite, și în muncă. Așa se explică și gveză a celor prețioase tratate de igienă popularizată, publicate în »Gazeta Transilvaniei« și apărute și în broșuri separate, căci autorul lor volă să fie și în felul acesta de folos neamului său, pe care să-l vadă progresând în orice direcție și ținând pas cu alte neamuri, era pentru dânsul cea mai înaltă satisfacție.

De aici viul său interes pentru instituțiile noastre publice de orice soi, începând dela cea mai vechie, dela biserică, și relev îndeosebi biserică noastră parohială de aici, care avu onorul să-l poată număra între membrii curatoratului său, continuând cu Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, care îl putu număra între membrii săi pe viață și totodată membru activ al secției sale de medicină, și sfârșind cu orfelinatele zămislite la durerile crâncenului răboi, ce ne paște. De aici sprijinul său cald și efectiv pentru ele, îmbrățișându-le și în dispozițiile ultime ale vieții sale.

Jalnică adunare! Fericitul medic-colonel Dr. Ioan Popp, pe lângă binecuvîntarea sa părintească, ce o transmite prin rostul meu în acest moment greu al despărțirii cu adâncă duloșie copiilor săi iubiți, a căror purtare vitează, recunoscută și distinsă de locurile competente pe fronturile de luptă știu pozitiv, că l-au cauzat cea mai mare bucurie în viață, ni lasă tutorora deosebit de frumoasă și luminoasă pilduire a vieții sale, ce ni împune și pe care s'o urmăm!

Dormi în pace nobil bărbat, că nu te vom uita! Amin!

ȘTIRI.

— 15 Mai n. 1916.

Testamentul regretatului medic colonel Dr. I. Popp. Din Sibiu ni se scrie:

Defunctul medic-colonel Dr. Ioan Popp, mult deplânsul bărbat, cunoscut tot atât de bine în Brașov, unde petrecu 8 ani ca comandant al spitaului de garnizoană de acolo, ca și în Sibiu

și în alte cercuri largi, s'a dovedit ca în toată viața sa și în ceasul din urmă un călduros sprijinitor al instituțiilor noastre culturale, disunând, ca pentru cazul morții sale să se facă următoarele donaii:

1.) bisericii din comuna sa natală Bichigiu 150 cor., 2) Școala de acolo 100 cor., 3.) bisericii române din Sibiu 50 cor., 4.) Orfelinatului din Sibiu 100 cor., 5.) Orfelinatului din Brașov 100 cor., 6.) fondului cultural din Brașov 200 cor., 7.) muzeului »Asociațiunii« 50 cor., 8.) mesei studenților din Brașov 50 cor., 9.) mesei studenților din Cluj 100 cor., 10.) mesei studenților din Năsăud 100 cor., și 11.) fondului ziarului »Gazeta Transilvaniei« 50 cor., în total 1050 cor.

Odhnească cu dreptii fericiiți binefăcător al neamului!

Eliberarea morarilor și a brutarilor. În urma ordinației ministrului de hovezi Nru. 7000/916, morarii și brutarii, cari s'au aflat așii pentru serviciul auxiliar și de servicii de gloție fără arme, cari se află de prezent z-casa, se vor elibera de Comanda districtuală reg. ung. resp. de Comanda militară ces. reg. pe timp nedeterminat, dacă eliberarea lor va fi propusă de domnul Comite suprem. Cu privire la eliberarea morarilor și a brutarilor, cari servesc în armata comună ca activi, în rezervă sau în rezerva suplinoare, în casurile aceste decide Comanda militară ces. reg.—Brașov, în 6. Mai 1916. Magistratul orașanesc.

Băile de hidroterapie ale eforiei școlare din loc vor fi deschise începând cu ziua de mâine.

Călătoria lui Pasici la București. Conform unei telegrame din Londra primministrul Sărbiei Pasici va pleca din Rusia la București.

Bani de fer. Din cauza lipsei de bani mărunți cancelarul Imperiului german a fost împuternicit de consiliul federal german să dispună împrumutul de piese de 5 și 10 pfenigi până la valoarea de cinci milioane mărd.

Manifestații pentru înmormântarea armatei americane. Agenția »Reuters« anunță din Newyork: La 13 I. c. a avut loc un mare convol demonstrativ în favorul sprijinirii armatei americane, la care au luat parte 160.000 de oameni.

Apollo-Bio. Program pentru Mercuri și Joi în 17—18 Mai 1916: Știri din Răboi (După natură). Ieșele de noroc (Dramă în 3 acte) Moștenitor (Comedie în 1 act) Pungașii (Dramă Criminală în 4 acte) Cioflecarii (Comedie în 1 act).

Omnia-Kino. Program pentru Mercuri și Joi în 17—18 Mai 1916: Știri din Răboi (După natură). Ieșele de noroc (Dramă în 3 acte) Moștenitor (Comedie în 1 act) Pungașii (Dramă Criminală în 4 acte) Cioflecarii (Comedie în 1 act).

Abonați »Pagini literare« revista literară a scriitorilor noștri de sub conducerea d-lui Victor Stanciu. Arad Str. Zrinyi Nr. 1-a.

Abonamentul 20 coroane pe un an, 10 cor. pe 1/2 an.

Subscriind la al 4-lea împrumut de răboi fiecare îndeplinește un act de cinste, conștiință și de conservare de sine.

Aceasta este datorința fiecărui bun patriot.

Plasarea economiilor în hârtiile de stat emise pentru trebuințele răboiului, este cea mai favorabilă și sigură.

Cu amănunte servesc toate băncile.

Președinte:

Fig. A. Muresianu: Branice & Comp.

Redactor responsabil: Ioan Lacaș

Căsătorie.

Care dintre tinerii, cari absoalvă teologia fcră, deosebire de confesiune, ar dori ca în curând să se căsătorească în condiții favorabile să se adreseze la administrația »Gazetei Transilvaniei, de unde li-se va comunica adresa referitoare.

1—1

Atunci, fără veste, trăsni o pușcă îndărătul meu, de care toate geamurile se cutremurară, și prin fumul ce năvăli în ocaie văzui pe Aliuță, pe bătrânul și viteazul Aliuță Ingenuchind. Lovit în spate de unul dintre tovarășii lui Bujor, el scipă arma și căzu la pământ scaldat în sânge. În fața acestui neașteptat sfârșit, Bujor el însuși rămase un moment ulmit, cu hangerul în mână, nedumerindu-se ce s'a făcut; apoi deodată își încrunță privirile, ca un om ce și-a luat o groznică hotărâre, se îndreptă cu pași sunători spre noi, cari stam fără răsuflare grămădiți unul în altul, trecu alături de mine atingându-mă cu haina și se opri dinaintea hoțului ce omorase pe Ali.

Cine nu cinsteste lupta dreaptă și ucide pe la spate, ucis trebuie să fie... zise el, despicând în același clipă capul ucigașului în două; apoi cu fața și mai încrunțată în care era scrisă o sânda noastră de moarte, el se întoarse iarăși spre noi, ațintindu-ne de astă dată drept în ochi, parc'ar fi voit înadins să ne prelungească agonia; merse până la locul unde zăcea Aliuță la pământ, îl privi un moment în tăcere, tăcere înfricoșată din care nimeni nu știa ce are să iasă, căci noaptea se făcuse sub genele lui... când iată minune mare... fața lui deodată se înseamnă ca și când o rază de sus l-ar fi străbătut prin creeri și îndreptându-se către tovarășii săi le zise:

— Copii, acest bătrân ucis mișelește a apărut o casă de creștin și el era turc. Dumnezeu nu ne va ajuta

dacă pe lângă păcatul morții lui vom adăogi și alt păcat... Să mergem de aici!...

Ascultători de glasul căpitanului, hoți își făcură semnul crucii, încălecară și se duseră în lume; numai haideucul cel ucis rămase la locul lui. Nu departe de dânsul Aliuță ședea și el fără mișcare, cu fața acum îndulcită de suflarea morții, și cu ochii dechiziți și științii așa cum îi avea ei în rugăciunile de dimineață, când rățacea cu sufletul în țările cele alde copilăriei lui.

A doua zi un sicriu frumos, împodobit cu ținte de argint, cu semnul semi-lunii pe capac și purtat pe umerile noastre, fu așezat sub cea mai pletoasă sație din grădina, cu capul îndreptat spre răsărit. Nici preoți, nici rude nu erau în jurul sicriului, dar eram noi, prieteni de altă lege, agonisți de ei la bătrânețe, cari stam îngenuchiați și plîngeam din inimă pe bunul și scumpul Aliuță.

Pe mormântul lui stă astăzi o marmoră albă, pe care sunt săpate cu litere de aur cuvintele lui Bujor:

»Acest bătrân ucis mișelește a apărut o casă de creștin și el era turc.«

Aci tata sfârși de povestit, iar noi am rămas tăcuți și cu lacrimile în ochi, și multă vreme după aceea, figura bună a lui Aliuță, nu înceta de a se amesteca noaptea în visurile noastre copilărești.